

נוסח הצעת חוק הרשות הלאומית לפינוי מוקשים

פרק א': מטרת החוק

מטרת החוק

1. מטרתו של חוק זה היא להבטיח את ביטחונם של אזרחי ישראל, תושביה והמבקרים בה מפני נזקיהם ופגיעתם של מוקשים המצויים בשטחי ישראל, על ידי הסדרת הפעילות לפינוי מוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה, וזאת בתוך פרק תחום, סביר וקצר, כפי שייקבע בהתאם לחוק זה.

פרק ב': פרשנות

הגדרות

2. בחוק זה –

"הרשות" – הרשות הלאומית לפינוי מוקשים ;

"המועצה" – מועצת הרשות שמונתה לפי סעיף 9 ;

"המנהל" – מנהל הרשות שמונה לפי סעיף 13 ;

"מוקש" – מטען חומר נפץ מרסק, הנתון בתוך מיכל ומופעל על ידי מגע או נוכחות של אדם ;

"מפעילים" – חברות אזרחיות המורשות על פי תקינה בינלאומית לעסוק בפינוי מוקשים הומניטרי ;

"מערכת הביטחון" – משרד הביטחון וצה"ל ;

"משרדי הממשלה" – משרדי הביטחון, החוץ, הפנים, ביטחון פנים, התשתיות הלאומיות, התחבורה, התיירות, החקלאות, הגנת הסביבה, החינוך, פיתוח הנגב והגליל, הרווחה והשירותים החברתיים.

"תקינה בינלאומית" – International Mine Action Standards בעניין פינוי מוקשים הומניטרי.

פרק ג': הקמת הרשות ותפקידיה

הקמת הרשות

3. מוקמת בזה הרשות הלאומית לפינוי מוקשים אשר תפעל להגברת הבטיחות מפני מוקשים ולפינויים בהתאם להוראות חוק זה.

הרשות – תאגיד

4. הרשות היא תאגיד.

הרשות – גוף מבוקר

5. הרשות תהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 (6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח - 1958 [נוסח משולב].

פעילות הרשות

6. הרשות תפעל באמצעות המנהל, עובדי הרשות, והמועצה.

תפקידי הרשות

7. תפקידי הרשות הם:

- (א) לקבוע מדיניות לאומית למזעור נזקי מוקשים, לרבות פינויים;
- (ב) לגבש תכנית לאומית לפינוי כל המוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה, ולקבוע לשם כך תכנית רב שנתית ותכניות שנתיות, לרבות קריטריונים לסדר הפינוי, ולוח זמנים לפינוי מוקשים;
- (ג) לקבוע בהתאם לתקינה בינלאומית כללים בדבר סימון וגידור שדות מוקשים שטרם פונו או שנקבע שהם חיוניים לביטחון המדינה, כדי להבטיח באופן מרבי את שלום הציבור, ולפקח על ביצוע פעולות אלו;
- (ד) לקבוע או לאמץ תקנים, כללים וסדרי עבודה לביצוע התכנית הלאומית לפינוי מוקשים, המשיגים דרגת בטיחות לאזרחים שאינה נופלת מזו המחויבת על ידי תקינה בינלאומית לפינוי מוקשים הומניטרי, לרבות בעניין –
  - (1) סמכויות גישה למידע ולשטחים חשודים במיקוש;
  - (2) פינוי שדות המוקשים;
  - (3) הכרזה על שטח כפנוי ממוקשים;
  - (4) הסדרת ביצוע הפינוי על ידי מפעילים, לרבות מפעילים בינלאומיים, באמצעות הליכי מכרז;

(5) הסדרת פעילותם של מפעילים, לרבות –

- א. קביעת תנאים לרישוי מפעילים, כולל סיווג בטחוני באישור מערכת הביטחון כלפי עובדי המפעילים, ולהליך הרישוי;
  - ב. קביעת כללים בנושא ביטוח המפעילים מפני תאונות ופגיעות הקשורות בפינוי;
  - ג. בקרת איכות על פעולת המפעילים ועל ציוד לפינוי מוקשים, והבטחת עמידה בתקינה בינלאומית לפינוי מוקשים הומניטרי.
- (ה) לקדם, לתכנן ולקיים פעילות הסברה לציבור לשם הגברת המודעות להתנהלות בטיחותית ולמזעור סיכונים, עם דגש על אוכלוסייה הגרה באזורים נגועים, וכן לייעץ למערכת החינוך בהעברת תכנים של התנהגות בטוחה בכל סוגי מוסדות החינוך;
- (ו) להורות ולפקח על ביצועה של התכנית הלאומית לפינוי מוקשים.

תיאום עם מערכת הביטחון בזהוי שדות מוקשים הניתנים לפינוי

8. זיהויים של שדות המוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה ואשר יכללו בתכנית הלאומית לפינוי מוקשים כאמור בסעיף 7, ייעשה על ידי הרשות בתיאום עם מערכת הביטחון.

פרק ד': המועצה

המועצה

9. לרשות תהיה מועצה ובה 15 חברים שימנה ראש הממשלה, והם:
- (א) שני נציגים של מערכת הביטחון;
  - (ב) שבעה נציגים מבין המשרדים שלהלן: החוץ, הפנים, ביטחון פנים, התשתיות הלאומיות; התיירות; החקלאות, הגנת הסביבה, החינוך, פיתוח הנגב והגליל;
  - (ג) נציג מרכז המועצות האזוריות;
  - (ד) נציג המרכז למיפוי ישראל;
  - (ה) נציג ארגון להגנת הסביבה;
  - (ו) נציג ציבור עם ניסיון בתחום פינוי מוקשים הומניטרי;
  - (ז) נציג ציבור עם מומחיות בתחום בריאות הציבור;
  - (ח) נציג ציבור נפגעי המוקשים;

10. בראש המועצה יעמוד יושב ראש שימונה על ידי ראש הממשלה מבין החברים במועצה.

תפקידי המועצה

11. תפקידי המועצה יהיו :

- (א) להתוות את קווי הפעולה של הרשות ;
- (ב) להנחות את המנהל במילוי תפקידיו ולפקח על ביצוע מידניות הרשות ותכניותיה ;
- (ג) לאשר את התקציב השנתי של הרשות, וכן לאשר את התכנית הרב שנתית, התכניות השנתיות והדין וחשבון הכולל האמורים בסעיף 21, והכל בטרם יוגשו לאישור ראש הממשלה ;
- (ד) ליעץ לראש הממשלה, למשרדי הממשלה ולכנסת בתחומי הבטיחות ממוקשים ופינויים, ולגבי מדיניות המוקשים הכללית ;
- (ה) לקיים קשרים עם משרדי הממשלה ועם מערכת הביטחון לגבי הגברת הבטיחות ממוקשים ופינויים.

סדרי דיון

12.

- (א) המועצה תתכנס אחת לחודש לפחות.
- (ב) המועצה תקבע את סדרי עבודתה.

פרק ה': מנהל הרשות ועובדיה

מנהל הרשות

13.

- (א) ראש הממשלה ימנה את מנהל הרשות, על פי הצעת המועצה לאחר שקיימה הליך לאיתור מועמדים. הודעה על מינוי המנהל תפורסם ברשומות.
- (ב) תקופת כהונתו של המנהל תהיה ארבע שנים, ורשאי ראש הממשלה, בהתייעצות עם המועצה, לשוב ולמנותו לתקפת כהונה אחת נוספת.

כשירות המנהל

14. כשיר לכהן כמנהל, תושב ישראל שמתקיימים בו שני אלה :

- (א) הוא בעל תואר אקדמי מוכר מאת מוסד להשכלה גבוהה שהוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 ;
- (ב) הוא בעל ניסיון מצטבר של חמש שנים לפחות בתפקיד ניהולי בכיר של פרויקטים במערכת הביטחון או ניסיון מקביל בתאגיד או בשירות הציבורי.

תפקידי המנהל וסמכויותיו

15.

- (א) המנהל אחראי לניהול השוטף של ענייני הרשות.
(ב) בכפוף להוראות חוק זה יהיו למנהל כל הסמכויות הדרושות לניהול הרשות, ובכלל זה הסמכות לייצג את הרשות בכל תפקיד מתפקידיה ולחתום בשמה, יחד עם חשב הרשות, על הסכמים או מסמכים אחרים.

פקיעת כהונת המנהל

16. המנהל יחדל מלכהן לפני תום תקופת כהונתו, באחת מאלה:

- (א) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לראש הממשלה, באמצעות המועצה;
(ב) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו, וראש הממשלה, לפי הצעת המועצה או לאחר התייעצות עמה, העביר אותו מכהונתו בהודעה בכתב;
(ג) נתקיימה בו אחת הנסיבות הפוסלות אדם מלהיות מנהל הרשות;
(ד) הוא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי לכהן כמנהל הרשות;
(ה) ראש הממשלה, לפי הצעת המועצה או לאחר התייעצות עמה, קבע כי הוא אינו ממלא את תפקידו כראוי.

עובדי הרשות

17. סדרי קבלתם של עובדים לרשות יהיו כשל עובדי המדינה, בשינויים שתאשר הממשלה, וכפוף לכללי סיווג בטחוני שתקבע מערכת הביטחון.

18. אחד מעובדי הרשות יהיה נציג מערכת הביטחון אשר ימונה על ידה וישמש כקצין קישור בין הרשות לבין מערכת הביטחון.

19. עובדי הרשות דינם כדין עובדי המדינה לעניין חיקוקים אלה:

- (א) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969;
(ב) חוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959;
(ג) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979;
(ד) חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות הנוגעות לעובדי ציבור;
(ה) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971;
(ו) פקודת הנזיקין [נוסח חדש];
(ז) חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

פרק ו': תקציב ופיקוח על הרשות

תקציב הרשות

- 20.
- (א) תקציב הרשות ימומן מתקציב המדינה. התקציב המיועד לפינוי מוקשים יכול שיבוא גם ממענקים ותרומות שתקבל הרשות.
- (ב) חלקו של התקציב השנתי מתוך תקציב המדינה ייקבע בחוק התקציב השנתי של המדינה, בתחום פעולה נפרד במסגרת תקציב משרד ראש הממשלה.

פיקוח על תכניות הרשות

- 21.
- (א) הרשות תגבש ותגיש לראש הממשלה, לאישורו, תכנית רב שנתית לפינוי מוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה ותכניות שנתיות ליישומה.
- (ב) הרשות תגיש לראש הממשלה בתום כל שנה דין וחשבון כולל על ביצוע התכנית השנתית.
- (ג) ראש הממשלה יגיש לממשלה, לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ולכנסת, עד ה- 31 במרס בכל שנה, דין וחשבון על ביצוע התכנית השנתית בידי הרשות במהלך השנה שקדמה למועד הדיווח; הדין וחשבון יובא לידיעת הציבור בדרך שיורה ראש הממשלה.

פרק ז': הוראות שונות

ניגוד עניינים

- 22.
- (א) עובד הרשות או חבר מועצה יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות הרשות או המועצה, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו ברשות או במועצה לבין עניין אישי שלו, או לבין תפקיד אחר שלו, למעט תפקידו בגוף שאותו הוא מייצג במועצה; עובד הרשות וחבר המועצה לא יטפלו במסגרת תפקידו בנושא כאמור, גם מחוץ לישיבות הרשות או המועצה.
- (ב) התברר לעובד הרשות או לחבר המועצה כי נושא הנדון בישיבת הרשות או המועצה עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א) יודיע על כך למנהל הרשות או ליושב ראש המועצה לפי המתאים.
- (ג) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.
- (ד) בסעיף זה –
"בעל עניין", בגוף – מנהל או עובד אחראי באותו גוף, או מי שיש לו חלק העולה על 5% בהון או ברווחים של גוף כאמור;

"עניין אישי", של עובד הרשו או חבר המועצה – לרבות עניין אישי של קרובו או עניין אישי של גוף שעובד הרשות או חבר המועצה או קרוב שלו, הם בעלי עניין בו ;
"קרוב" – בן זוג וכן הורה, הורי הורה, אח, צאצא, צאצא של בן זוג ובני זוגם של כל אחד מאלה, או אדם אחר הסמוך על שולחנו של עובד הרשות או חבר המועצה, וכן סוכן, שותף, מעביד או עובד של חבר כאמור.

איסור עסקאות עם הרשות

23.

- (א) עובד הרשות או חברה המועצה, קרובו, סוכנו או שותפו, או תאגיד שאחד מהאמורים הוא בעל עניין בו, לא יתקשרו עם הרשות בעסקה ולא יקבלו ממנה תקציב לצורך ביצוע פעולות בתחומי פעילותה של הרשות, אלא אם כן התיר זאת השר, באישור הממשלה, ובתנאים שהתיר.
- (ב) הודעה על היתר לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.
- (ג) בסעיף זה –
"בעל עניין" – כהגדרתו בסעיף 22 (ד) ;
"קרוב" – בן זוג וכן הורה, ילד, אח, ובני זוגם של כל אחד מאלה.

ביצוע ותקנות

24. ביצוע ותקנות :

- (א) ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
- (ב) תקנות לפי חוק זה יהיו באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

חובת מסירת מידע לרשות וסודיות

25. גופים שיקבע ראש הממשלה בתקנות, ימסרו לרשות את כל פרטי המידע הנוגעים למוקשים, להגברת בטיחות ממוקשים, ולפינויים, הנמצאים ברשותם, ובלבד שהוראות שעניינן מידע מסווג שברשות מערכת הביטחון, יהיו גם בהסכמת שר הביטחון.
26. אדם שהגיע אליו מידע לצורך ביצוע חוק זה, לא יגלה את תוכנו, אלא לפי הוראות החוק.

תחילה

27. תחילתו של חוק זה בתום שישה חודשים מיום פרסומו.

דברי הסבר

בתוך פחות משנה אירעו בישראל כמה מקרים של פגיעת מוקשים באזרחים. הנתונים מלמדים שכמעט בכל שנה מתרחשות פגיעות כאלה, וכי תזוזת מוקשים בשל סחף ושיטפונות מגבירה את הסכנה לאזרחים.

בדו"ח של מבקר המדינה משנת 1999 נקבע כי "יש מאות אחדות של שדות מוקשים שאינם חיוניים עוד לביטחון המדינה...". ואולם למרות ששדות אלה מהווים מוקדי סיכון וחלקם מונעים עבודות פיתוח שונות ועיבוד חקלאי, "אין למערכת הביטחון או לגורמים ממלכתיים אחרים, מדיניות יזומה לפינויים. לדעת מבקר המדינה, ראוי לקדם מאמץ ממלכתי לפינויים של שדות אלה."

למעלה מעשור לאחר פרסומו של דוח זה, אין מדיניות לפינוי המוקשים הרבים המסכנים את הציבור ואינם חיוניים עוד לביטחון המדינה. רובם המוחלט של המוקשים לא פונה. אין גורם אחראי לכך, והרשויות חלוקות ביניהן בשאלת הסמכויות והאחריות לשטח שפונה, באופן שמסכל כל ניסיון לפנות שטחים – אפילו אלה המסכנים באופן מיידי את חייהם של אזרחים.

כדי לצמצם את הסיכון המתמשך לציבור נדרשת הכרה בפינוי מוקשים הומניטרי, שהעילה לו היא שיקולי בטחון של האוכלוסייה האזרחית ומניעת פגיעה בהיבטים נרחבים של התנהלות אזרחית (פיתוח, תיירות, חקלאות וכד'). על הממשלה לכונן רשות מקצועית שתפעל לגבש מדיניות לאומית לפינוי מוקשים כאמור, לקבל את אישור המוסדות המוסמכים לביצועה, וליישמה על-בסיס, תכנית פעולה מוגדרת, בלוח זמנים סביר, ותוך גיוס המשאבים הנדרשים להוצאתה אל הפועל.